

kového, a s hlediska hmotněprávní výtky jest zkoumati, zda skutková zjištění toho druhu odpovídají právním pojmům zákona. Ve směru tom má nalézací soud za prokázáno, že obžalovaný mluvil s určitého stanoviska proti různým zařízením státní správy a výchovy, že mluvil o věcech, týkajících se státního života, nepatřících k náboženskému úkonu, že kritisoval tak, promlouvaje o parlamentu a v něm o lidech bez vyznání, vydávání zákonů a platné zákony a nařízení, najmě o školství, a směřoval tak svými výroky k tomu, by byly věci a poměry, dotýkající se zájmů všeho obyvatelstva upraveny jinakým způsobem než dosud, a to způsobem odpovídajícím snahám a zájmu náboženského vyznání katolického. K tomuto skutkovému zjištění zmateční stížnost vůbec nepřihlíží. Zákon nevyžaduje, jak se zmateční stížnost domnívá, by pachatel onoho přečinu, kritisoje platné zákony a nařízení vládní, jmenoval a přesně označil určitý zákon nebo nařízení, které podrobuje kritice. Stěžovatel mluvil všeobecně o tendenci zákonů jako protináboženských, najmě o zákonné úpravě školské otázky, že prý škola je vybudována na týchž základech, a tvrdil, že proto je škole přičítati k vině veškeré zločiny, o nichž se čte v novinách; tím kritisoval platné zákony o školství; je tudíž předmět jeho kritiky konkretisován dostačujícím způsobem. Nevyžaduje podrobnějšího rozboru a úvah, že školská výchova občanstva jest jedním z předních úkolů státního života. Stát se také svým zákonodárstvím a činností svých správních orgánů ujal úpravy školství, najmě i v otázce, na kterých podkladech má býti vybudováno a vedeno. V této příčině je školská výchova také předmětem programů politických stran a politických zájmů, a jest tudíž věcí nejen státního, nýbrž i politického života. Obžalovaný sám doznal a též ve zmateční stížnosti opakuje přiznání, že poukazoval ve svém proslovu při úkonu náboženském, že beznáboženská výchova v rodinách a částečně i ve škole zaviňuje, že se nedospělá mládež dopouští různých zločinů. Zjišťuje-li však kromě toho rozsudek, že obžalovaný výroky, jimiž kritisoval zákony a nařízení o školství, směřoval k tomu, by věci a poměry, týkající se zájmů všeho obyvatelstva, byly upraveny jinakým způsobem než dosud, a to způsobem odpovídajícím snahám a zájmům náboženského vyznání katolického, zasahoval-li tudíž svými úvahami do otázek, jež jsou jednak předmětem státní úpravy, jednak předmětem usilování politických stran, jest proslov toho druhu »promlouváním« ve smyslu § 303 tr. zák. druhý odst. Pojmem tím rozumí zákon jakékoliv úvahy a proslovy, mající na rozdíl od úvah ryze náboženských a mravních myšlenkový vztah k předmětům, jež zákon blíže označuje.

Čís. 4290.

Předmětem křivého svědectví, trestného podle § 199 a) tr. zák., mohou býti jen skutkové okolnosti, nikoliv úsudky o právní povaze činu.

Nejde o právní úsudek, nýbrž o skutkovou okolnost vnitřního života, způsobitou, by byla předmětem křivého svědectví, vypovídal-li kdo o svém smýšlení o jiné osobě.

Lidé prostí, nanejmeně nemají-li zvláštního vzdělání, nedovedou se vždy přesně vyjadřovati o svých duševních stavech a neznají mnohdy smysl výrazů, týkajících se takových stavů.

Pokud svědek projevem, že žije s jiným v nepřátelství, nechtěl vyjádřiti, že je nepřátelského smýšlení o něm.

(Rozh. ze dne 30. září 1931, Zm I 838/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 11. září 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji znova projednal a o ní rozhodl.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 5, 9 a), 10 § 281 tr. ř. Zmatek čís. 10 vůbec neprovádí. Jest s ní souhlasiti v tom, že předmětem křivého svědectví, trestného podle § 199 a) tr. zák., mohou býti jen skutkové okolnosti, nikoliv úsudky o právní povaze činu, jak je vysloveno v rozhodnutí sb. nejv. soudu čís. 1232; stížnost však přehlíží, že v souzeném případě nepronášel obžalovaný, byv slyšen jako svědek nejprve v civilní a později v trestní věci, v rozsudku označené, právní úsudky, nýbrž vypovídal o svém smýšlení o vlastním bratru, tedy o skutkové okolnosti, třebaže vnitřního života se týkající, a tudíž způsobilé, by byla předmětem křivého svědectví. Napadeným rozsudkem byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu spáchaného křivým svědectvím, vydaným buď výpovědí ze dne 17. října 1929 v civilním sporu, nebo výpovědí ze dne 16. prosince 1929 v trestní věci. Stěžovatel ve sporu civilním, byv po řádném poučení otázan soudcem na svůj poměr k bratrovi, který byl v onom sporu žalobcem, uvedl: »Bruder des Klägers, mit demselben vielfach im Prozesse verwickelt, selbem jedoch nicht feindlich gesinnt« — kdežto v druhém svém svědectví, v trestní věci proti témuž vlastnímu bratrovi, na dotaz soudce a po poučení podle § 153 tr. ř. prohlásil: »Anton S. und ich leben seit Jahren miteinander in Feindschaft«. Nalézací soud při hodnocení obou výroků vychází z toho, že prý jsou navzájem v rozporu; patrně tedy v ten smysl, že nemůže ten, kdo žije s druhým v nepřátelství, nebýti nepřátelského k němu smýšlení, a naopak, tvrdí-li, že o něm nesmýšlí nepřátelsky, že nemůže tvrditi, že s ním žije v nepřátelství. Stížnost namítá, že není správné toto tvrzení napadeného rozsudku, poukazuje k tomu, že smýšlení jednoho člověka o druhém nemusí ve všech dobách býti stejné, a třeba že je kdo v nepřátelství s druhým, že je možné, že někdy o něm nesmýšlí nepřátelsky. Stížnost poukazuje k tomu, že není vyloučeno, že stěžovatel při výslechu dne 17. října 1929 nesmýšlel o svém bratru nepřátelsky, a naznačuje, že je otázkou, zda si byl stěžovatel vědom významu a obsahu svých údajů, jež jsou předmětem souzené trestní věci. Stěžovateli

je dáti za pravdu, že rozsudek je zmatečný podle čís. 5 § 281 tr. ř., neboť nalézací soud po stránce objektivní nevykládá ony dvě výpovědi a neuvádí důvody, proč shledává, že jedna vylučuje druhou; po stránce subjektivní pak se soud nezabýval tím, co stěžovatel chtěl vyjádřití oněmi tvrzeními, zda si byl vědom toho, že ta či ona jeho výpověď není pravdivá, najmě, zda chtěl údajem, že on a bratr žijí již po léta v nepřátelství, naznačiti, že i on sám je k němu nepřátelského smýšlení. Nelze zneuznati, že lidé prostí, najmě, nemají-li zvláštního vzdělání, nedovedou se vždy přesně vyjadřovati o svých duševních stavech a neznají mnohdy smysl výrazů, týkajících se takových stavů. Bude proto nutno, by se nalézací soud obíral nejen otázkou objektivní, nýbrž i touto subjektivní stránkou, při čemž nebude nedůležité, že od prvního výslechu stěžovatelova uplynuly do druhého výslechu (16. prosince 1929) skoro dva měsíce, že stěžovatel měl bratra v podezření, že způsobil úmyslně požár společného domu, a že se tudíž jeho smýšlení o bratru mohlo změnití za této doby, najmě i následkem požáru, jenž vypukl dne 3. prosince 1929, tedy v době mezi oběma výslechy.

Čís. 4291.

Nepovolil-li nalézací soud obžalovanému podmíněný odklad výkonu trestu jednak proto, že jej pokládal za nepřipustný podle § 2 zák. čís. 562/1919, jednak z důvodů arbitrních (§ 1 zákona), a byl-li onen výrok napaden zmatečnící stížností, tento pak odvoláním, jest vyhovětí zároveň oběma opravným prostředkům, jsou-li odůvodněny, a nerozhodovati o odvolání až po vyřízení zmatečnící stížnosti (§ 296 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 1. října 1931, Zm I 673/31.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl v neveřejném zasedání zmatečnící stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Chrudimi ze dne 24. listopadu 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. zák. a přestupkem podle § 431 tr. zák. a odsouzen za to podle § 204 tr. zák. s použitím §§ 54, 55 tr. zák. se zřetelem na § 35 tr. zák. do těžkého žaláře na 2 měsíce, zostřené a doplněného postem měsíčně a ke ztrátě práva volebního bezpodmínečně, pokud čelila proti výroku, jímž byl obžalovaný uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. zák. Vyhověl však zmatečnící stížnosti a zároveň i odvolání obžalovaného co do výroku o nepřiznání podmíněného odkladu výkonu trestu, výrok ten zrušil a věc vrátil soudu první stolice, by o ní v rozsahu zrušení znovu jednal a rozhodl, mimo jiné z těchto

důvodů :

Nalézací soud nepovolil stěžovateli podmíněný odklad výkonu trestu jednak proto, že jej prohlásil podle § 2 zák. ze dne 17. října 1919, čís.